

VEDENÍ BOJE S NEPŘÍTELEM NA PŘÍSTUPECH K OBRANĚ

Jedním z důležitých období, na kterém závisí úspěch v obranné operaci, bude ničení nepřítele na přístupech k obraně. V článku se zaměřím na vedení boje s nepřítelem na přístupech k obraně v podmínkách vedení operace za použití pouze konvenčních zbraní a jen na ty otázky, které nebyly řešeny ve Vojenské myslí č. 7, kde byla podrobně osvětlena problematika přípravy a vedení první obranné operace v podmínkách nedokončeného mobilizačního a operačního rozvinutí vojsk.

Přechází-li front (armáda) do obrany mimo dotyk s údernými uskupeními nepřítele, může být obranná operace zahájena palebným ničením těchto uskupení už na dalekých přístupech k obraně při jejich přesunu a rozvíjení.

Každá obranná operace má svou charakteristiku a svůj obsah. V jednom případě bude vedení operace zahrnovat i činnost vojsk v pásmu příkrytí (zabezpečovacím pásmu) a vedení palebné protipřípravy, houževnaté udržení obrany, uskutečnění protiúderů i boj s početnými vzdušnými výsadbami a aeromobilními vojsky nepřítele. Ve druhém případě mohou při vedení operace chybět takové prvky jako ničení nepřítele na přístupech k obraně, bojová činnost v zabezpečovacím pásmu a provedení palebné protipřípravy. Může se vyskytnout i případ, kdy na jednom (hlavním) směru bude nutné vykonat palebnou protipřípravu, způsobit ztráty nepříteli ve sražení o první pásma obrany a ničit jej postupnými nebo současnými armádními a frontovými protiúdermi; nebo na jiných směrech se omezíme jen na palebné ničení nepřítele a houževnaté udržení důležitých čar, postavení a prostorů v obraně.

Pro úspěšné vedení boje s nepřítelem na přístupech k obraně je nutné, aby palebné úderky raketového vojska, letectva i dělostřelectva byly vedeny nepře-

tržité v závislosti na přibližování a soustřeďování úderných uskupení nepřítele do celé hloubky dosahu našich palebných prostředků, zvláště pak do těch prostorů, ve kterých mohou být nepříteli způsobeny největší ztráty a zdržení přesunu, tj. při průchodu komunikačními uzly, přechodu přes mosty, vodní toky, horské přechody, průsmyky a jiná nebezpečná místa. Údery na nepřítele v těchto prostorech budou mít za následek nahromadění jeho vojsk, čímž se vytvoří příznivé podmínky pro další hromadné údery. Palebné údery na nepřítele jsou zesilovány v období dokončování soustředění jeho úderných uskupení ve výchozím prostoru k útoku nebo na čarách rozvinutí. Tyto údery v první obranné operaci budou zpravidla zahájeny po zjištění odpálení raket nepřítele, vzletu jeho letectva a následujícím narušení státní hranice.

Údery frontového letectva na nepřátelská uskupení v pásmu fronty (armády) na přístupech k obraně (ve vzdálenosti 100 až 200 a více km od předního okraje) jsou zpravidla vedeny na základě rozhodnutí velitele fronty. S přiblížením těchto uskupení k přednímu okraji (od vzdálenosti 50 až 70 km) vede obránce údery na ně většinou podle rozhodnutí velitele armády s využitím přiděleného letového úsilí frontového letectva. Při vedení první obranné operace na počátku války budou úkoly palebného ničení vojsk nepřítele, která jsou přesunována ke státní hranici, plněny v rámci hromadných palebných úderů.

Při stanovení úkolů letectvu vycházíme z toho, že jedním plukovním vzletem stíhacího bombardovacího a bitevního letectva je možné za přesunu nepřátelských vojsk účinně působit proti dvěma tankovým (mechanizovaným) praporům nebo dvěma až třem dělostřeleckým oddílům. Za použití zápalných prostředků je možné tyto objekty nejen ničit, ale i vytvořit požáry na osách jejich přesunu.

Při ničení nepřátelských cílů budou důležitou úlohu plnit i průzkumné palebné komplety divizí a armády a průzkumné úderné komplety armády a fronty. Tyto komplety mohou působit jak centralizovaně, tak i samostatně s cílem rychlého ničení nejdůležitějších objektů nepřítele, jejichž vyřazením lze výrazně narušit velení vojskům, vedení průzkumu, činnost prostředků REB a použití jeho nejdůležitějších úderných prostředků.

S dalším přiblížením nepřítele k přednímu okraji obrany je jeho palebné ničení uskutečňováno silami a prostředky dělostřelectva se zvýšeným dostřelem, na blízkých přístupech — všemi druhy dělostřelectva, které vede soustředěné, hromadné a přehradné palby. Hlavní síly kanónového a raketometného dělostřelectva mohou vést palebné údery na vzdálenost 15 až 25 km, houfnicového 10 až 15 km od předního okraje. S přiblížováním nepřítele se možnosti našich vojsk k jeho palebnému ničení neustále zvyšují. K vedení palby na nepřítele v období rozvíjení k útoku využíváme většinu dělostřelectva a minometů, před předním okrajem rovněž tanky, protitankové řízené střely, vrtulníky, protitanková děla, ohňomety a ruční zbraně.

Dělostřelectvo provádí palebné údery na jaderné prostředky, dělostřelecké a minometné baterie, místa velení a hlavní uskupení vojsk nepřítele v prostorech soustředění, na osách přesunu, čarách rozvinutí a v prostorech palebných postavení. Palba může být zpočátku vedena z dočasných palebných postavení, která volíme blíže k přednímu okraji obrany, abychom zvýšili dostřel a zabránili nepříteli ve zjištění hlavních palebných postavení dělostřelectva. K řízení a opravování palby jsou využívány vrtulníky a prostředky radiolokačního a radio-technického průzkumu.

Doba, po kterou může dělostřelectvo vést palbu na nepřítele na blízkých přístupech k obraně, je závislá na způsobu jeho přechodu do útoku. Při útoku z chodu může nepřítel potřebovat na rozvinování do praporek, rotních a čtových proudů a dále do bojové sestavy 30 až 40 minut. Za tuto dobu je každý dělostřelecký oddíl schopen zničit (umlčovat) tři až čtyři cíle nebo jeden cíl na třech až čtyřech čarách; každá dělostřelecká skupina může vést soustředěnou palbu na dva až tři cíle (čáry), divizní dělostřelectvo provádět hromadnou palbu nejméně na dva skupinové cíle (čáry), armádní dělostřelectvo na jedno až dvě nepřátelská uskupení. Je-li palba vedena na předem plánované prostory, může být počet palebných přepadů zvýšen jedenapůlkrát. Bojové vrtulníky jsou schopny za tuto dobu vykonat jeden bojový vzlet.

Rozvinují-li se vojska nepřítele a zaujímají-li výchozí prostor před předním okrajem obrany našich vojsk, vede dělostřelectvo hromadné a soustředěné palby do prostorů soustředění (rozvinování) hlavních úderných uskupení a rovněž palby ke zničení nebo umlčení jaderných prostředků, dělostřeleckých a minometných baterií, míst velení, spojovacích uzlů a týlových objektů. Je prováděna rovněž systematická palba s cílem vyčerpat nepřátelská vojska, zabránit jejich přesunům a ženijním pracím. Tyto úkoly plní co největší množství děl, minometů a raketometů od divizí prvního sledu a rovněž armádní dělostřelecká a armádní raketometná skupina. K ničení palebných prostředků nepřítele před předním okrajem obrany jsou, mimo baterie, která působí ze zakrytých palebných postavení, používána rovněž děla určená pro přímou střelbu, PTRS a jednotlivé tanky.

S ohledem na to, že nepřítel může před přechodem svých vojsk do útoku a v jeho průběhu vést na naše vojska mohutné letecké údery, je zapotřebí, aby veliteli fronty (armády) i veliteli vojska PVO při boji s nepřítelem na přístupech k obraně včas připravili potřebné síly a prostředky ke spolehlivé obraně hlavních sil. Průzkum vzdušného nepřítele vedou nepřetržitě radiolokační stanoviště radiotechnických útvarů PVO, útvary REB, divizní stanoviště vzdušného průzkumu a navádění a prostředky svazků (útvary) PLRV (i vizuálně s využitím optických přístrojů na všech velitelských stanovištích vševojskových svazků, útvarů, jednotek PVO).

Nejdůležitějším prostředkem palebného ničení nepřítele, který se připravuje k útoku, zmaření nebo oslabení jeho počátečního úderu je **palebná protipřiprava**. Tato spočívá ve vedení překvapivých, mohutných palebných přepadů dělostřelectva a úderů letectva na nepřátelské uskupení (v období jeho rozvinování nebo už připraveného k přechodu do útoku) na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítele, při současném vedení palby z tanků a dalších palebných prostředků na objekty rozmístěné bezprostředně před předním okrajem obrany. K efektivnímu ničení nepřátelských cílů je vhodné dosáhnout hustoty 40 až 60 jednotkových výpočtových zbraní, z toho 30 až 40 dělostřeleckých na 1 km úseku protipřipravy. V armádě je možné počítat se šířkou úseku protipřipravy 8 až 15 km, hloubkou do 30 km, přičemž na vybrané cíle bude nutné působit prostředky letectva až do hloubky 100 km. Doba trvání protipřipravy může být v rozmezí 30 až 40 minut. Není však vyloučena i delší doba jejího trvání. Vše bude záležet na počtu prostředků a množství i objemu nepřátelských cílů. Hlavní úsilí sil a prostředků, které se zúčastňují protipřipravy, je nutné zaměřit na vedení úderů na nejdůležitější a věrohodně zjištěné objekty, především na prostředky jaderného napadení i PVO, dělostřelectvo, tankové útvary, taktické a

vojenské letectvo na předsunutých letištích, místa velení, spojovací uzly a radioelektronické prostředky nepřítele.

Protipříprava bude organizována a uskutečňována i před hlavním pásmem obrany, což je v soudobých podmínkách vedení obranné operace nejpravděpodobnější varianta.

Účinnost palebné protipřípravy do značné míry podmiňuje včasné, úplné zjištění a rozmístění hlavního uskupení nepřítele v období jeho rozvinování nebo už připraveného k přechodu do útoku i přesnost zpráv o objektech, na které mají být vedeny palebné údery. Proto je zapotřebí do zahájení protipřípravy všemi druhy průzkumu zjistit prostory rozmístění (rozvinování) vojsk prvního a druhého sledu nepřítele, jeho záloh, stanoviště odpalovacích zařízení, palebná postavení dělostřelectva a PLRS, místa velení a navigační stanoviště, spojovací uzly, radiolokátory a rádiová vysílací střediska.

Úspěch palebné protipřípravy je v mnohém závislý na správné volbě doby jejího provedení a účelném rozdělení objektů mezi raketové vojsko, letectvo, dělostřelectvo atd. Závisí rovněž na účinné obraně prostředků, které vykonávají palebnou protipřípravu, proti úderům ze vzduchu. Ve všech případech musí být protipříprava zahájena s překvapením, před začátkem nepřátelské palebné přípravy útoku.

Rozhodnutí pro palebnou protipřípravu ve svém pásmu přijímá velitel armády buď na základě nařízení velitele frontu, nebo samostatně. V tomto případě je však povinen informovat o svém rozhodnutí nadřízeného. **V rozhodnutí** pro protipřípravu velitel frontu (armády) na základě posledních zpráv průzkumu o nepříteli **upřesňuje**: cíle, prostor protipřípravy, uskupení vojsk i objekty nepřítele, na které mají být vedeny palebné údery, síly i prostředky, jež se účastní protipřípravy a jejich úkoly, dobu provedení, strukturu a její délku trvání, zásady součinnosti mezi letectvem a raketovým vojskem i dělostřelectvem.

Palebná protipříprava je zahajována na rozkaz (signál) velitele frontu nebo armády hromadnými palebnými údery všech zúčastněných palebných prostředků a letectva. Současně je vykonáváno intenzivní rušení radioelektronických prostředků nepřítele s cílem narušit velení vojskům a řízení zbraňových systémů, především letectva a dělostřelectva.

Dělostřelectvo v celém průběhu protipřípravy ničí taktické jaderné zbraně nepřítele, ničí a umlčuje jeho dělostřelecké a minometné baterie, živou sílu, palebné prostředky a tanky na čarách rozvinování nebo ve výchozích prostorech, místa velení, navigační stanoviště, radiolokátory a spojovací uzly.

Letectvo, které se účastní palebné protipřípravy, ničí nebo umlčuje převážně objekty, které jsou rozmístěny za hranicí dostřelu většiny dělostřelectva, tj. prostředky jaderného napadení, PVO, místa velení a vyzkoumávání, radionavigační stanoviště, radiolokátory, velitelská stanoviště divizí a armádních sborů prvního sledu, jejich spojovací uzly, radioreléové stanice, rádiová střediska, vojenské letectvo na letištích a přistávacích plochách a je-li k dispozici dostatek sil, i divize druhého sledu.

Značný vliv na úspěch bojové činnosti letectva, které se účastní protipřípravy, může mít jeho spolehlivé zabezpečení proti nepřátelské PVO. S ohledem na to jsou rozdělovány objekty úderů mezi letectvo a ostatní palebné prostředky a předem jsou přijímána opatření k umlčení nepřátelské PVO letectvem, raketovým vojskem, dělostřelectvem a prostředky REB.

Způsob palebné protipřípravy stanoví velitel frontu (armády), přičemž záleží především na formě přechodu nepřítele do útoku.

Přesto, že palebná protipříprava má své významné místo mezi způsoby, jakými se projevuje aktivnost soudobé obrany a ničení nepřítele, jenž se připravuje k přechodu do útoku (v oslabení jeho hlavního úderného uskupení), nelze ji považovat za nutnou součást každé obranné operace. Nežádá-li se být usku-
tečnění protipřípravy velmi obtížné a dokonce i nemožné. Platí to zvláště za takových podmínek, kdy např. není čas na její organizaci, nebo když nepříte-
l zaujímá výchozí prostor ve vzdálenosti 40 až 60 km od předního okraje obrany a náš průzkum včas nezjistil rozmístění jeho dělostřelectva a dalších palebných prostředků předsunutých k přednímu okraji naší obrany. Protipříprava nemusí být prováděna i v případě, že nebude dostatek prostředků k vytvoření potřebné hustoty hlavní na 1 km jejího úseku. Kromě toho, jsou-li k dispozici alespoň orientační zprávy o tom, že nepříte-
l pravděpodobně v blízké době použije jaderné zbraně, může se ukázat riziko spojené se soustředěním dělostřelectva v omezeném prostoru k účasti v palebné protipřípravě jako neúnosné. Proto je třeba k otázce účelnosti a možnosti vykonání protipřípravy přistupovat v každém případě podle dané konkrétní situace.

Bylo-li zřízeno **zabezpečovací pásmo**, zahajují boj s nepřítelem, který přešel do útoku, jako první útvary vyčleněné k jeho obraně — útvary a jednotky pří-
krytí (předsunuté odřady) spolu s dělostřelectvem a protiletadlovými jednot-
kami z předsunutých palebných postavení a bojové vrtulníky. Vojska, která se brání v zabezpečovacím pásmu, musí úpornou obranou a aktivní činností za podpory letectva a dělostřelectva způsobit útočícímu nepříte-
li maximální ztráty, zdržet jeho postup a donutit ho k předčasnému rozvinutí hlavních sil. S ohle-
dem na omezené síly, vyčleněné k obraně zabezpečovacího pásma, širokou fron-
tu jejich činnosti a dočasný charakter úkolů, které tato vojska plní, bude hlavním způsobem jejich boje překvapivé palebné ničení nepřítele a postupná obrana nejdůležitějších prostorů a postavení na hlavních směrech možného při-
blížení nepřítele k přednímu okraji obrany našich vojsk.

K zabránění pronikání nepřítele mezerami mezi rajóny a úseky obrany a v ob-
cházení obranných postavení útvarů v zabezpečovacím pásmu je nutné, mimo palby dělostřelectva a údery letectva, uskutečňovat smělý manév-
r silami a prostředky i široce využívat zátarasy a možnosti minování na dálku dělostřelec-
tvem, letectvem a ženijním vojskem. Spolu s tím musí vojska rychle vycházet z boje, odpoutávat se od nepřítele, zaujímat nová obranná postavení, aktivně působit z lécek a tím získávat čas pro organizaci obrany na dalších postaveních.

Odchod vojsk na další obranná postavení zabezpečovacího pásma je organi-
zován po rotách nebo po četách. V případě, že se nepříte-
li podaří přehradit cesty odchodu našich vojsk, mohou proti němu odcházející útvary a jednotky vést protizteče, pokračovat v odchodu nebo zaujímat čáry výhodné k obraně. Ženijní jednotky ničí za odcházejícími útvary komunikace a mosty, zřizují nová minová pole, uzavírají průchody ponechané v dřívě zřízených zátarasech a pře-
vádějí do prvního stupně pohotovosti zátarasy v hloubce zabezpečovacího pás-
ma a před předním okrajem hlavního pásma obrany, které byly do zahájení nepřátelského útoku udržovány v pohotovosti druhého stupně.

Odchod je vždy vynucená činnost vojsk. Proto je třeba, aby velitelé a štáby měli vždy na paměti zabezpečování odolnosti i aktivity obrany, využívání ob-
jektů polní obrany, stálých zařízení pro ničení, jednotek pohraniční stráže, do-
sahování úpornosti obrany i za cenu obklíčení, vedení protizteče, zaujímání pa-
lebných čar, zabránění nepříte-
li přeskupovat síly a prostředky.

Při vedení boje o zabezpečovací pásmo je zapotřebí úsilí **průzkumu** všeho druhu (vojenského, dělostřeleckého, rádiového, radiotechnického, vzdušného, hloubkového i pozorování) zaměřit na upřesnění zpráv i složení útočícího nepřítele, na zjištění jeho prostředků jaderného napadení, pravděpodobného zámyslu nepřítele, směru hlavního a dalších úderů.

Útvary **radioelektronického boje** spolu s útvary rádiového a radiotechnického průzkumu zjišťují nepřátelské radioelektronické systémy a prostředky s cílem napomáhat upřesňování jeho uskupení. Jednotky (roty) rušení VKV a rádiového spojení nepřítele mohou plnit úkoly z dočasných prostorů bojového rozmístění zaujatých v zabezpečovacím pásmu, a to z hlediska předpokládaného směru hlavního úderu nepřátelských uskupení. Příslušné prostředky radiotechnické vrtulníkové jednotky REB jsou připraveny rušit radiolokátory jednotného radiolokačního pole nepřátelské PVO při zabezpečování hromadných vzletů letectva. Radiotechnické útvary REB vedou odpovídající průzkum vzdušného nepřítele a jsou připraveny k zarušení jeho palubních radiolokátorů při ochraně vojsk rozmístěných v hlavním pásmu obrany i proti radiolokačnímu průzkumu a bombardování s pomocí radiolokačních zaměřovačů.

Určené útvary REB pozemního vojska a letectva ruší rádiové sítě velení a navedení taktického letectva, radionavigační systém TACAN. Kromě toho budou rušiče rádiových zapalovačů min a granátů chránit důležitá uskupení vojsk a bojové techniky.

Vojska, která vedou boj v zabezpečovacím pásmu, jsou bráněna proti úderům ze vzduchu vlastními prostředky, stíhacím letectvem frontu a prostředky vyčleněnými z hlavního uskupení vojska **PVO** armády, jež mohou k plnění tohoto úkolu uskutečnit manévry do zabezpečovacího pásma.

Vojskům, která brání pásmo přikrytí (zabezpečovací pásmo), **velí velitel divize**. Ten je povinen sladit činnost útvarů a jednotek přikrytí (předsunutých oddílů), jež působí na různých směrech, zabezpečit jejich dělostřeleckou a leteckou podporu. V případě potřeby může velitel armády zvýšit jejich úsilí silami a prostředky dalších svazků a útvarů.

Odchod vojsk přikrytí ze zaujímaných postavení se ukutečňuje na základě rozhodnutí velitele armády. K zajištění jejich organizovaného odchodu ze zabezpečovacího pásma (z pásma přikrytí) do hloubky obrany jim velitel armády a velitelé divizí, z jejichž sestavy byla vyčleněna, předem určují průchody záтары a osy odchodu do stanovených prostorů. Součástí budou organizovaně odcházet buď na třetí a čtvrté postavení hlavního pásma obrany, nebo na postavení druhého pásma obrany po rotách až praporech. Odchod je zabezpečován palbami armádního dělostřelectva a dělostřelectva divizí prvního sledu, údery vojenského i stíhacího bombardovacího letectva a plně je využito záтарыsů a dýmových clon. Armádní a divizní dělostřelecké skupiny současně umlčují a ničí jaderné prostředky a dělostřelecké baterie nepřítele, místa velení i další důležité objekty.

V tomto období je důležité nedovolit vklínění nepřítele do hlavního pásma vzápětí za odcházejícími vojsky ze zabezpečovacího pásma, zastavit jeho čelní jednotky, donutit ho k zasazení dalších sil a k nové přípravě útoku. Na nepřátelská vojska, která se snaží z chodu proniknout mezerami v bojových sestavách pluků prvního sledu, je vedena soustředěná dělostřelecká palba, vojskové a stíhací bombardovací letectvo uskutečňuje připravené údery, útvary a jednotky přikrytí, které brání předsunuté postavení, musí aktivním bojem znemožnit

nepříteli, aby mohl zjistit skutečný průběh předního okraje hlavního pásma obrany a nedovolit mu vedení útoku z chodu.

Útok čelních útvarů nepřítele a jednotek, jež vedou průzkum bojem, odrážejí síly, které brání předsunuté postavení (nebo postavení bojového zajištění) a prapory prvního sledu za palebné podpory dělostřelectva hlavních sil z dočasných palebných postavení. Zvlášť vyčleněné dělostřelecké oddíly (baterie) z plukovních a divizních dělostřeleckých skupin odrážejí pokusy nepřítele o vedení průzkumu bojem a zabraňují mu v ražení průchodů v zátarasech před předním okrajem. Zvlášť bděle je třeba v tomto období sledovat činnost nepřítele, aby byly včas zjištěny jeho pokusy o přechod do útoku vzápětí za průzkumem bojem. Průchody v našich zátarasech, které se nepřítelem podařilo vytvořit, jsou okamžitě uzavírány a jsou pod palbou dělostřelectva, minometů, protitankových a ručních zbraní. Jednotky a palebné prostředky, které se prozradily při odrážení nepřátelského průzkumu bojem, musí změnit svá postavení.

Při vedení boje o pásmo příkrytí (zabezpečovací pásmo) je nutné zjistit směr útoku nepřátelských uskupení v pásmu každé divize a směr hlavního úderu nepřítele v pásmu armády i frontu. Velitel frontu (armády) a velitelé svazků prvního sledu využijí tohoto období k vedení aktivního průzkumu, přijetí včasných opatření k zesílení obrany na ohrožených směrech uskutečněním manévru silami a prostředky, zvýšení hustoty protitankových zbraní a ženijních zátarasů a k upřesnění plánů vedení obranné operace a boje.

Aktivní nepřetržitá bojová činnost armád prvního sledu a letectva, vedená s cílem způsobit vážné ztráty nepřátelským pozemním uskupením a prostředkům vzdušného napadení v období jeho přípravy k útoku a za přesunu k přednímu okraji obrany našich vojsk, musí dezorganizovat nepřítele, maximálně oslabit sílu jeho počátečního úderu, zdržet přechod do útoku a získat další čas pro organizaci obrany a pečlivější přípravu k odražení nepřátelského útoku.

K oklamání nepřítele a zabezpečení vyvedení našich vojsk z prostorů ohrožených nepřátelskou palbou je možné část druhých sledů a záloh, některé útvary raketového vojska, dělostřelectva, PVO, REB a místa velení přemístit do nových, předem připravených prostorů. S cílem ochránit živou sílu a bojovou techniku vojsk, která brání první obranné postavení proti hromadným palbám nepřítele v období jeho palebné přípravy, mohou být v jednotlivých případech na základě rozhodnutí velitele frontu tyto jednotky odvedeny na druhé nebo i na třetí obranné postavení. Všechna opatření k zesílení obrany a změně prostorů rozmístění jednotek, útvarů a svazků je nutné uskutečňovat rychle a skrytě, a to tak, aby nedošlo k narušení odolnosti obrany.

Ničení nepřítele na přístupech k obraně je nutné považovat za jedno z rozhodujících období vedení obranné operace a měli by se jím zabývat jak velitelé, tak i štáby z hlediska sladěného použití druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb v různých podmínkách přechodu do obrany.